

Samenvatting Vlaamse beleidsnota Integratie & Inburgering 2014-2019¹

29 oktober 2014

Vlaams minister Liesbeth Homans wil:

1. In alle relevante maatschappelijke domeinen (werk, onderwijs, sport, welzijn, jeugd, cultuur,...) de etnische kloof verminderen:
 - 1.1. **Alle** betrokken **beleidsdomeinen** nemen maatregelen
 - 1.2. Beleid voeren op basis van permanente en systematische **gegevensverzameling en monitoring**
 - 1.3. Betrokkenheid van het **middenveld** bij het integratiebeleid versterken
 - 1.4. De Vlaamse **overheid** neemt zelf het voortouw
2. Blijven investeren in het verhogen van de kennis van het **Nederlands**:
 - 2.1. Naar een behoeftedekkend **aanbod** Nederlands als tweede taal op maat
 - 2.2. Een **taal(promotie)beleid** op niveau van de Vlaamse overheid en voorzieningen stimuleren om een taalbeleid te voeren
 - 2.3. De werking van de **Huizen van het Nederlands** optimaliseren
3. De bestuurskracht van lokale besturen versterken in het voeren van een lokaal integratiebeleid:
 - 3.1. De **regierol** van lokale besturen versterken
 - 3.2. Het integratie- en inburgeringsbeleid in **Brussel** versterken
 - 3.3. De woonsituatie van **woonwagengebouwen** verbeteren
4. Een behoeftedekkend individueel **vormings- en begeleidingsaanbod** organiseren voor personen van vreemde herkomst:
 - 4.1. De doeltreffendheid van **inburgering** verhogen
 - 4.2. Meer personen van vreemde herkomst bereiken met het individueel vormings- en begeleidingsaanbod
 - 4.3. In een gericht aanbod voorzien voor minderjarige nieuwkomers

¹ Voor de integrale tekst van de beleidsnota: https://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2014-2015/g137-1_origineel.pdf .

1. In alle relevante maatschappelijke domeinen de etnische kloof² verminderen

1.1. Alle betrokken beleidsdomeinen nemen maatregelen

In 2015 komt er een gezamenlijk **beleidsplan** vanuit een horizontale aanpak. Het beleidsplan omschrijft de speerpunten van een Vlaams horizontaal integratiebeleid met een duidelijke focus en een budgettaire vertaling. Het beleidsplan wordt in 2015 voorgelegd aan de Vlaamse regering. Elk beleidsveld bepaalt meetbare doelstellingen.

Er worden maatregelen genomen op vier vlakken:

1. Nederlands versterken in elk domein

Ieder domein voert een taalbeleid om het Nederlands te versterken en biedt mogelijkheden aan personen van vreemde herkomst om Nederlands te leren en te gebruiken.

Deze maatregelen worden al aangekondigd:

Werk: Verplichte taalscreening voor alle anderstalige werkzoekenden

Nederlandse taalopleidingen binnen de beroepsopleiding of op de werkvloer

Onderwijs: Taalremediëringen, taalscreenings, bijspijkerlessen; ouders stimuleren om Nederlands te leren

Welzijn: Dienstverlening in het Nederlands garanderen

De minister wil een **taalpromotiebeleid** voeren om diverse organisaties en de ruimere samenleving te stimuleren om kennis en gebruik van het Nederlands bij personen van vreemde herkomst te verbeteren en hen te ondersteunen.

2. De toegankelijkheid van diensten en organisaties verhogen

De bevoegde beleidsdomeinen moeten **drempels** voor personen van vreemde herkomst (waaronder taal) opsporen en concrete maatregelen nemen om ze weg te werken. De minister wil diverse organisaties en de ruime samenleving concreet ondersteunen om de toegankelijkheid van diensten voor personen van vreemde herkomst te verbeteren.

3. Doelgroep toeleiden naar aanbod

Elk beleidsdomein moet de doelgroep ook effectiever toeleiden naar het aanbod door noden op dit vlak te detecteren en vraag en aanbod beter af te stemmen. Het Agentschap Integratie & Inburgering biedt hierbij ondersteuning.

4. Correcte beeldvorming

De Vlaamse overheid moet bijdragen aan correcte beeldvorming, met aandacht voor de wederkerigheid van het integratieproces. Elk beleidsdomein moet sensibiliseren en stereotypes ontcrachten. Voor maatregelen in situaties van ongelijke behandeling verwijst de minister naar de beleidsnota 'Gelijke kansen'.

² De etnische kloof, of *ethnic gap*, is het verschil in maatschappelijke participatie tussen personen van Belgische herkomst en personen van vreemde herkomst gemeten aan de hand van indicatoren die te maken hebben met grondrechten (zie art. 23 Belgische Grondwet).

De Commissie Integratiebeleid³ stelt het horizontaal beleidsplan op. Het voorzitterschap wordt overgedragen naar de nieuwe **Vlaamse diversiteitsambtenaar** als eerste stap van de versterking van het mandaat van de commissie. De minister zet de middelen voor projecten in om een stimulerend en innoverend integratiebeleid te kunnen voeren en om antwoorden te kunnen bieden op bestaande en nieuwe uitdagingen. Ze zet ook de Europese middelen van Asiel, Migratie en het Integratiefonds maximaal in om het beleidsplan van de commissie uit te voeren.

De minister wil samen met bevoegde ministers, lokale besturen en het agentschap Integratie & Inburgering maatregelen nemen om wantoestanden te vermijden voor mensen zonder wettig verblijf die wegens een noodsituatie begeleiding vragen, en om hen toe te leiden naar gepaste hulpverlening en oriëntering.

1.2. **Beleid voeren op basis van permanente en systematische gegevensverzameling en monitoring**

De minister wil de Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor en de Vlaamse Migratie- en integratiemonitor versterken.

Door af te stemmen over de **definitie** van 'personen met een vreemde afkomst' wil de minister de databanken binnen de verschillende beleidsdomeinen koppelen om beter zicht te krijgen op de positie van de doelgroep. Ze wil het beleid gericht **wetenschappelijk onderbouwen**, systematisch opvolgen en periodiek evalueren.

1.3. **Betrokkenheid van het middenveld bij het integratiebeleid versterken**

De minister stelt een **integratiepact**⁴ op samen met de sociale partners om directe en indirecte discriminatie en racisme te bestrijden en respect ten aanzien van personen met een andere geloofsovertuiging of seksuele geaardheid te bevorderen.

Ze zal onderwijsinstellingen, sociale organisaties, media, lokale besturen en werkgevers vragen zich te engageren om in **stage- en (vrijwilligers)werkplaatsen** te voorzien voor inburgeraars.

De werking van de **belangenbehartiger** en spreekbuis van de doelgroepen van het integratiebeleid wordt gegarandeerd, met voldoende lokale spreiding. De minister onderzoekt succesvolle methodieken van **beleidsparticipatie** in binnen- en buitenland ter versterking van de beleidsparticipatie.

De minister wil het **socio-culturele middenveld** verder interculturaliseren in overleg met haar collega bevoegd voor cultuur.

Om een stimulerend en innoverend integratiebeleid te kunnen voeren en om antwoorden te bieden op bestaande en nieuwe uitdagingen vindt de minister het belangrijk om kennis en expertise (verder) uit te bouwen door middel van experimenten en projecten.

³ De Commissie Integratiebeleid heeft als opdracht om het Vlaamse integratiebeleid op te volgen, te evalueren en te actualiseren. Zij stelt het horizontaal beleidsplan op met doelstellingen en maatregelen per beleidsdomein.

⁴ Het integratiepact bevat het horizontale beleidsplan (zie 2.1.) aangevuld met maatregelen en doelstellingen op vlak van directe en indirecte discriminatie en racismebestrijding

1.4. De Vlaamse overheid neemt zelf het voortouw

De diversiteitsambtenaar coördineert het intern diversiteitsbeleid. De minister wil:

- het aantal personeelsleden van vreemde herkomst tegen 2020 verhogen tot **10%**.
- de wervings- en selectieprocedures bij de overheid systematisch **screenen** op uitval op basis van bepaalde culturele kenmerken en de selectoren versterken
- inzetten op de instroom op basis van **Elders Verworven Competenties (EVC)**

De verschillende beleidsdomeinen zijn verantwoordelijk voor de implementatie van dit beleid. Met instrumenten zoals de diversiteitsscan kunnen zij hun inspanningen zichtbaar maken.

Religies en levensbeschouwingen kunnen in dialoog helpen zoeken naar antwoorden op maatschappelijke vraagstukken. De minister wil dit proces verder faciliteren.

2. Blijven investeren in het verhogen van de kennis van het Nederlands

2.1. Naar een behoeftedekkend aanbod Nederlands als tweede taal (NT2) op maat

Het NT2-aanbod moet

- beter **aansluiten** bij de noden van anderstaligen
- beter **afgestemd** zijn op andere onderdelen van het inburgeringstraject
- **intensiever** en **flexibeler** zijn (avond- weekend, zomeraanbod, afstandslernen, ...)

De minister wil anderstaligen stimuleren om een hoger niveau NT2 te halen dan A2

De **NT2-capaciteit** wordt uitgebreid. Private aanbieders worden ingeschakeld om tekorten in het aanbod in te vullen.

Nederlands leren **geïntegreerd** met een beroepsopleiding, of Nederlands op de werkvloer worden verder uitgebouwd.

Het agentschap Integratie & Inburgering brengt het **informele NT2-aanbod** in kaart en versterkt het. Daarbij wil de minister ook aansluiting vinden bij of samenwerken met het socio-culturele vormingswerk “waarbij expertise ten aanzien van oefenkansen Nederlands in diverse contexten wordt aangeboden”.

2.2. Een taal(promotie)beleid op niveau van de Vlaamse overheid en voorzieningen stimuleren om een taalbeleid te voeren

Het horizontaal beleid zet in op alle beleidsdomeinen die inspanningen moeten leveren om hun diensten toegankelijker te maken.

De minister ontwikkelt, samen met haar collega-ministers van de Vlaamse Regering, een taalbeleid door en voor de Vlaamse overheid. Het is gericht op het **wegwerken van taaldrempels** én op het creëren van **maximale oefenkansen Nederlands**.

Anderstaligen worden aangemoedigd om het Nederlands te gebruiken. Nederlandstaligen worden aangemoedigd om anderstaligen de kans te geven om de taal te oefenen. Het agentschap Integratie & Inburgering biedt ondersteuning voor dit beleid.

Het taalpromotiebeleid in de **Vlaamse Rand** gebeurt in samenwerking met vzw De Rand.

Het agentschap Integratie & Inburgering voorziet in een kwaliteitsvol en behoeftedekkend aanbod **sociaal tolken en vertalen**.

De minister wil de **kleuterparticipatie** van anderstaligen aan het onderwijs stimuleren en maatregelen nemen om te werken aan **taalstimulering** van anderstalige kinderen voor de leeftijd van 3 jaar.

2.3. De werking van de Huizen van het Nederlands optimaliseren

De Huizen van het Nederlands (HvN) hebben expertise opgebouwd in niveaubepalingen met het oog op oriëntering van de anderstaligen naar het gepaste NT2-aanbod. De minister gaat de HvN volwaardig erkennen als instantie die het taalniveau Nederlands kan **attesteren**. Ze neemt de nodige maatregelen opdat ze zich kunnen uitrusten met een gepast **instrumentarium**.

De Huizen van het Nederlands worden ondergebracht in het agentschap Integratie & Inburgering dat zodoende het **centraal punt** wordt waar nieuwkomers, oudkomers, lokale besturen en organisaties terecht kunnen met hun ondersteuningsnoden op het vlak van **integratie**.

3. De bestuurskracht van lokale besturen versterken in het voeren van een lokaal integratiebeleid

3.1. De regierol van lokale besturen versterken

De Vlaamse Regering kiest voor een integratie van de **integratiesubsidies** in het Gemeentefonds. De uitvoering van het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid in de steden Antwerpen en Gent wordt toevertrouwd aan het lokaal bestuur.

Wie verhuist vanuit Brussel naar steden en gemeenten van de **Vlaamse Rand** valt doorgaans niet langer onder de inburgeringsplicht. In de praktijk wordt vaak vastgesteld dat deze mensen nog steeds moeite hebben om aansluiting te vinden bij de samenleving, onder meer door de gebrekkige kennis van de Nederlandse taal. Een bijkomende uitdaging is dat de kleinere gemeenten vaak niet de slagkracht en de middelen hebben om met deze instroom om te gaan wegens een structurele achterstand inzake (welzijns-)voorzieningen en het beperkt aantal eerstelijnswerkingen. De minister wil een gepast antwoord zoeken op deze uitdaging.

De minister wil een integrale aanpak van **probleemwijken** in bepaalde steden en gemeenten. Ze onderzoekt de mogelijkheid om te investeren in intergemeentelijke/regionale samenwerking.

Het agentschap Integratie & Inburgering zal een **uitgebreid en vernieuwend vormings- en ondersteuningsaanbod** aanbieden voor lokale besturen.

3.2. Het integratie- en inburgeringsbeleid in Brussel versterken

Het agentschap Integratie & Inburgering neemt het voortouw voor het inburgerings- en integratiebeleid in het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.

De minister gaat na hoe de regiefunctie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het Vlaamse integratiebeleid ingevuld kan worden en neemt de nodige maatregelen.

De minister wil met de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie bekijken hoe we de **verplichte** inburgering kunnen realiseren.

De minister maakt werk van een betere **doelgroepdetectie** in Brussel, zodat het Agentschap Integratie & Inburgering nieuwe inburgeraars kan informeren over het inburgeringsbeleid.

3.3. De woonsituatie van woonwageneren verbeteren

De minister wil van een categoriaal 'standplaatsenbeleid' naar een '**woonbeleid**' inzake woonwagenterreinen. Daartoe wordt het beleid inzake woonwagenterreinen, en de ermee samenhangende middelen, overgeheveld van het beleidsveld 'inburgering' naar het beleidsveld 'woonbeleid'.

4. Een behoeftedekkend individueel vormings- en begeleidingsaanbod organiseren voor personen van vreemde herkomst

4.1. De doeltreffendheid van inburgering verhogen

De minister wil de doeltreffendheid van het inburgeringsaanbod verhogen.

- Het agentschap Integratie & Inburgering werkt een **kwaliteitsbeleid** uit met concrete maatregelen om de doeltreffendheid van het aanbod te meten.
- Het agentschap Integratie & Inburgering en de stedelijke agentschappen van Antwerpen en Gent organiseren **klantentevredenheidsmetingen**
- In de loop van **2018** evalueert de minister de hervorming van de sector.

Het **inburgeringstraject** maakt de contexten, perspectieven en competenties van inburgeraars zichtbaar, koppelt hier persoonlijke doelstellingen aan en werkt, via een gericht vormingsaanbod, aan de competenties die nog verworven of versterkt moeten worden om de doelen te behalen.

Inburgering biedt een eerste begeleide opstap. Het resultaat ervan moet zijn dat inburgeraars weten wat hun **competenties** zijn, waar ze naar toe willen en kunnen en welke acties nog ondernomen moeten worden. Dit resultaat wordt weergegeven in een **persoonlijk ontwikkelingsplan** dat ook kan dienen als instrument voor andere begeleidingsinstanties.

Zoals bepaald in het regeerakkoord verdienen de **niet-beroepsactieve** personen van vreemde herkomst hierbij bijzondere aandacht. Samen met VDAB wil de minister nagaan hoe het ontwikkelingsplan en/of portfolio binnen inburgering kan bijdragen tot een vlotte opstart en versterking van het activeringstraject bij VDAB.

Een vormingsaanbod dat zich richt op het behalen van persoonlijke doelstellingen vergt nauw overleg en informatie-uitwisseling tussen de verschillende onderdelen van het inburgeringstraject:

trajectbegeleiding (TB), maatschappelijke oriëntatie (MO) en NT2. De minister wil de samenwerking tussen **TB en NT2** en tussen **MO en NT2** versterken.

Daarnaast wil de minister de **Kruispuntbank Inburgering** verder ontwikkelen om een vlotte informatie-uitwisseling tussen alle betrokken partners mogelijk te maken.

De minister zal

- overleggen met de minister van Onderwijs om de procedure van **diplomagelijkschakeling** te optimaliseren en de administratieve rompslomp te verminderen.
- nagaan hoe het loopbaanoriëntatie-aanbod binnen de inburgeringstrajecten maximaal kan aansluiten bij het **Vlaamse EVC-beleid**.
- binnen de inburgeringstrajecten extra aandacht hebben voor het werken aan **geletterdheid** in zijn ruime betekenis om op die manier de Nederlandse taalverwerving extra te ondersteunen en de digitale kloof te verminderen.

De minister wil uitvoering geven aan de **resultaatsverbintenis**⁵. De effecten worden opgevolgd.

De samenleving moet sterker betrokken worden bij inburgering en inburgering moet zichtbaarder worden. Er moeten mogelijkheden gecreëerd worden voor inburgeraars om vrijwilligerswerk te verrichten, (Nederlands) te leren op de werkplek, (taal)stages te volgen, ... Het integratiepact voorziet in stage- en (vrijwilligers)werkplaatsen voor inburgeraars.

4.2. Meer personen van vreemde herkomst bereiken met het individueel vormings- en begeleidingsaanbod

De minister wil – naast verplichte– ook meer **rechthebbende inburgeraar**⁶ overtuigen om in een inburgeringstraject te stappen. Ze wil dat doen met:

- trajecten die inspelen op de **noden** van iedere inburgeraar
- een afstemming van het aanbod van het Agentschap Integratie & Inburgering op de huidige **migratiebewegingen**
- een **flexibel** aanbod, dat sterker inzet op nieuwe communicatietechnologieën (e-learning of blended learning)

De **grote talendiversiteit** zet het principe dat TB en MO in de taal van de inburgeraar worden aangeboden onder druk. De talendiversiteit combineren met de doelstellingen van inburgering kan bijvoorbeeld met **een geïntegreerd aanbod MO-NT2**. Daarbij wordt aan een aantal doelstellingen MO gewerkt in het Nederlands, en worden andere (complexere) doelstellingen in de eigen taal aangeboden.

De minister wil **samenwerkingsverbanden** tussen onthaalbureaus en sociale voorzieningen (vb. VDAB of OCMW) versterken met ondersteuning van het Agentschap Integratie & Inburgering.

De minister laat in kaart brengen wie nog niet kan **instappen** in een inburgeringstraject of na het inburgeringstraject nog niet kan **doorstromen** naar een vervolgaanbod, wat de oorzaken daarvan zijn en hoe deze hiaten opgelost kunnen worden. Waar nodig neemt ze passende maatregelen.

⁵ Dit wil zeggen dat het inburgeringsattest enkel nog uitgereikt zal worden aan wie geslaagd is voor MO en NT2

⁶ Mensen die wel recht hebben op een inburgeringstraject maar niet verplicht zijn.

De Vlaamse Regering spant zich in EU-verband in voor de invoering van **een verplicht integratietraject voor EU-onderdanen** die zich in Vlaanderen willen vestigen. De minister past het decreet van 7 juni 2013 aan zodat ook personen die naar Vlaanderen verhuizen binnen de vijf jaar na vestiging in Brussel en Wallonië, ook verplicht kunnen worden tot inburgering.

Het Agentschap Integratie & Inburgering maakt het aanbod via aangepaste en diverse **communicatiestrategieën** voldoende kenbaar, zowel naar personen van vreemde herkomst als naar socio-economische of socio-culturele organisaties.

4.3. In een gericht aanbod voorzien voor minderjarige nieuwkomers

De minister wil nieuwkomers die na hun 16 jaar instromen in het leerplichtonderwijs een leertraject aanbieden dat maximaal voorbereidt op verder studeren of werken. Een **intensieve (loopbaan)begeleiding** is daarin essentieel. Het agentschap Integratie & Inburgering krijgt de opdracht om een aanbod uit te werken aanvullend bij en geïntegreerd met het leerplichtonderwijs.

Daarnaast wil de minister in overleg met haar collega van Onderwijs initiatieven nemen om de **ouderbetrokkenheid** van ouders van vreemde herkomst te verhogen. Het agentschap kan in nauwe samenwerking met scholen een passend onthaalaanbod voor ouders ontwikkelen.

De minister wil samen met de minister bevoegd voor Welzijn met de betrokken overheden het overleg aangaan zodat een samenwerkingsprotocol inzake de opvang en hulpverlening aan **niet-begeleide minderjarige vreemdelingen** (NBMV) gefinaliseerd wordt.